

kih kopriv. Kakor se bere v zapisniku drž. zbora, bile so beseda dr. Gregorčca te-le: Gospod poslanec za mesto Celje je v svojem včerajšnjem govoru izgovoril nekatere reči, ki jih mi, od slov. strani, moramo popraviti, kakor se jim spodobi. On je rekel, da se poslovenjuje spodnje Štajarsko, ali spodnje Štajarsko je v svoji ogromni večini slovensko in kar je slovensko, to ni, da se dela še le slovensko. Rekel je, da se je okr. sodnija v Celji poslovenila. V resnici je pa nedavno dež. sodnija svetnik, pl. Wurmser prevzel vodstvo mestne sodnije, ali ta ni Slovenec, tudi ni prijatelj Slovencev, temveč on je velik prijatelj dr. Foreggerja in njegove stranke.

Gospod dr. Foregger je nadalje trdil, da se poslovenjajo uradniki v Celji, a resnica je, da še okr. glavarstvo v Celji ni nikdar imelo slov. glavarja. Sedanji okrajni glavar se je imenoval v tej hiši že večkrat in še tovnjej je iskal po Vojniku nemških otrok, da bi napravil ondi nemško šolo. — Isti poslanec za Celje je trdil, da se poslovenjuje porotna sodnija v Celji. Sedanji predsednik okrožne sodnije še ni dolgo na tem mestu, on ni izmed naše stranke, toda na glasu je, da je nepristranski sodnik. Iz tega pa prihaja, da se drži strožje postav, da ne ovira, naj pride iz 400.000 Slovencev tudi kje kateri v vrsto porotnikov.

Dr. Foregger je nadalje trdil, da sta se poslovenila okr. zastop in zbornica c. kr. notarjev. Resnica pa je, da so dobili Slovenci še le pri zadnjih volitvah večino, kakor jim dohaja in so mislili, da bodo Nemci delovali v tem zastopu z njimi ravno tako, kakor so Slovenci, dokler so bili Nemci v večini. To se ni zgodilo: nemški liberalci so doslej še ušli vselej. Če je dr. Foregger trdil, da so se ljudske šole poslovenile tako, da so se nemščini pokazala vrata, je resnica le to, da na spodnjem Štajarskem ni nobene ljudske šole, v kateri bi se ne učilo nemški ter je v vsaki ljudski soli nemški jezik najmanj učni predmet, v večini ljudskih šol naših pa je, proti vsem vzgojevalnim pravilom, nemški jezik celo poučni jezik.

Poslanec dr. Foregger je trdil, da je vlada mestni občini v Celji ukazala, naj uraduje slovenski. Resnica pa je, da se v tej občini uraduje vselej le nemški in tako tudi v prihodnje. Ali pred kratkim je vlada v nekem slučaju namignila obč. uradu, naj se drži člena XIX. državnih postav ter naj rešuje slov. vloge slovenski. Poprek pa ni resnica, da se na spodnjem Štajarskem nemščina zatira. Malo je število pravih Nemcev ondi in vsi so se skorej le-sem preselili, ali godi se jim mnogo bolje, kakor nam, saj imajo tri gimnazije, eno višjo realko in nemščina se uči v vseh šolah vsaj kakor učni predmet. Ko bi mi Slovenci imeli to, bili bi zadovoljni, ali žal, da tega nimamo. Tako torej ni resnica, kar je dr. Foregger trdil, da se pri nas poslovenjuje, na robe, pri nas se slej, ko prej ponemčuje.

Žal, da g. dr. Gregorčec v tem ni povedal nič novega, ampak le staro resnico je postavil nasproti ne več novi neresnici nemške gospode, kakor je »častiti«
poslanec za Celje.

Cerkvene zadeve.

Nova Marijina cerkev frančiškanov v Mariboru.

Številka 49. lanskega »Gospodarja«
je prinesla poročilo o zgodovini čudodelne podobe Matere Milosti v fračiškanski cerkvi Mariborski. Pisatelj je svoje poročilo posnel po knjižici vlč. očeta Miklavža Meznariča, in je živo spodbujal pobožne častilce Marijine, naj pripomnijo po svojih močeh, da se postavi nov božji hram,

katerega je že bilo davno krvavo treba. Ravno tisti namen ima drug droben spis: »Pobožnost v čast sv. device in mučenice Filumene, čudodelnice 19. veka«. Veliki oltar v novi cerkvi bo namreč posvečen Materi Milosti, izmed stranskih oltarjev pa eden sv. Antonu Padovanskemu, drugi sv. Filumeni. Za vse dobrotnike se vsak mesec ena sv. maša Vsegamogočnemu daruje; pa tudi drugih duhovnih dobrot postanejo z miloščino svojo deležni. Društvo, osnovanemu za zidanje cerkve, je pristopilo do zdaj blizo 4000 udov, ki vplačujejo na mesec najmanje pet krajcarjev. Tako se je nabralo v dveh letih 40.000 gl. Hvala bodi Bogu! Ko je prišlo od gosposke, duhovske in posvetne, potrebno dovoljenje, izročilo se je delo Dunajskemu slovečemu mojstru Schmalzhoferju. To vam je mojster! Ne samo, da svoje delo zastopi, tudi kristjanski človek je od pete do glave. Vsak dan morajo delalci pred pričetkom dela svojo pobožnost opraviti; z molitvijo se tudi delo konča. Kletve pa naš mojster ne trpi, vsakega preklinjevalca takoj izplača in pa pot na cesto mu pokaže. To je veselo in krščansko!

Koliko bo pa za zidanje cerkve denarjev treba in kje jih bodo ubogi oo. frančiškani dobili? Treba bode blizo dve sto tisoč goldinarjev in še nekaj črez, da se postavi romarska cerkev Marijina in pa dosti prostoren samostan. Kje se bo toliko denarjev vzelo? Ubožni menihi se pač ravnaajo po izgledu svojega očaka, sv. Frančiška, ki je na Boga in na dobre ljudi zaupal, pa ni bil nikdar zapuščen. Tudi pri stavljenji nove cerkve je božji blagoslov prav očiten. Zidarski mojster je rekel, da bo lesa treba za več, ko 20.000 gl. Po naročilu častitega gospoda gvardijana se poda samostanski brat Rok na zeleno Pohorje lesa pobirat. Velč. gospodje župniki so ga prijazno podpirali in tako se mu je z božjo pomočjo posrečilo, da je samo pri Devici Mariji v Puščavi dobil stavbinskega lesa za tri velike železniške vozove. Pošteni Rušanci niso hoteli zaostati, in tudi visoka Ribnica je pokazala, da so njeni prebivalci pobožni in premožni ter darežljivi. S solzami v očeh jih brat Rok hvali, da mu niso samo lesa prav obilo podarili, še v suhih denarjih je nabral med njimi blizo 130 gl. Ne dvomimo, da se še bodo druge župnije za deročo Dravo enako slavno obnesle. V resnici so pa očetje frančiškani podpore potrebni in pa tudi vredni. Eden častivrednih spovednikov njihovih so letos o veliki noči spravili skupaj ogromno število spovednih listov in to iz 64 far domače škofije.

Samostansko zidovje že za eden seženj iz zemlje gleda in vsak dan je pri delu gotovo sto ljudij. Za cerkev je že tudi prostor odmerjen in bodo milostljivi in prečastiti naš knezoškof Mihael na dan sv. Ane prvokrat lopato v zemljo zasadili, potem se pa bo z božjo pomočjo dalje kopalo in zidalo, dokler dela srečno ne doženemo, Bogu v čast in slavo, Materi Milosti, sv. Antoniju in sv. Filumeni v spodobno zahvalo za toliko nebeskih dobrot. Pridite toraj dne 26. julija k veseli svečanosti, ljubi pobožni rojaki moji! Da ne pridete s praznimi rokami, to prav dobro ve, ker Vas dobro pozna, Vaš prijatelj
Dr. Jožef Pajek.

Nove orglje pri Sv. Ilju v slov. goricah.

Dne 3. julija bile so posvečene in cerkveni rabi izročene prelepe nove orglje pri Sv. Ilju. Delo sta prav mojstersko izvršila vrla domača umetnika brata Zupan v Kamni gorici pri Kropi (Gorenjsko). Delo stane 2400 gl. ter bode še poznim rodovom pripovedovalo o poztvovadnosti župnika č. g. M. Kelemine in vernih, Bogu in dušnemu pastirju svojemu vdanih župljanov lepe Šentiljske župnije.

Orglje imajo 987 piščal, deloma lesenih, deloma

cinastih, koje so v 15 pojočih spremenov razvrstene. Razun tega nahajaš v orgljah troje postranskih vijakov in tri zbiralnike. Orglje imajo dva manuala in pedal. V manualih je po 54 tipk, (od c—f) v pedalu 27 tipk (od c—ā).

V prvem manualu pojejo naslednji spremeni: 1. principal 8'; 2. bordun 16' (daje orgljam posebno mogočen in veličasten glas); 3. gamba 8'; 4. gedeckt 8'; 5. octave 4'; 6. gemshorn 4'; 7. Cornett, trojen; 8. Mixtura, trojna 2'.

V drugem manualu nahajaš: 9. Geigenprincipal 8'; 10. Flüte harmonique 8'; 11. Aeoline 8'; 12. Flüte octaviante 4'.

Pedal: 13. Pricipal-bas 16'; 14. Subbas 16'; 15. Octavbas 8'.

Postranski vlaki: Manualkoppel, zveže prvi manual z drugim; Pedalkoppel, zveže pedal s prvim in z drugim manualom; Octavkoppel, kombinuje oktave na desno. Zbiralniki: Piano, mezzoforte in fortissimo.

Že iz omenjenega načrta (dispozicije) orgelj strokovnjak lahko uvideva, da ni mojster-skaza, kakor jih žal, da le premnogo imamo, orgelj izumil in izvršil, temuč temeljito izobraženi umetnik. Kar se notranje sestave orgelj tiče, moramo reči, da sta umetnika tudi najnovejše iznajdbe v tej stroki porabila ter je vse tako trdno, lepo in vestno izdelano, da je veselje videti. Omara je jedna ter cerkvi primerno izdelana. Pred omaro je igralnik, igralec toraj gleda k oltarju. Na dnu orgelj je meh z jednim zajemalnikom. Da je dotok sape vedno enakomeren, nahaja se v orgljah eden regulator. Ne čutiš tedaj niti najmanjšega treslja, pa tudi prideš iz plenu v eden sam ton nežnega spremana. Orglje so po novem sistemu, na stoške izdelane, toraj vsak glas prejema sapo iz posebne kancele ali cevi. Ventilčki in sploh vsa mehanika je tako skrbno pousnjena, da ni čuti najmanjšega ropota. Polne orglje napravijo mogočen, veličasten utis, cerkvi primeren. Nežni spremeni očarajo poslušalca z milim svojim značajem. Kolikorkrat potegneš novi spremen, vselej si z nova in prijetno iznenaden. Intonacija je kaj čista in djal bi, odločna.

Z eno besedo: Akoravno delo nima mnogo spremenov, vendar z dobro vestjo priznavam, da se ljčani lahko ponašajo, da imajo sedaj najboljše orglje v naši škofiji.

Vsem cerkvenim predstojnikom bodita tedaj brata umetnika toplo priporočena. Ne morem pa končati pričujoče recenzije orgelj, da ne prosim vseh č. gg. cerkv. predstojnikov, naj nikar ne gledajo pri naročevanju novih orgelj na denar, temuč na izvršitev dela. Dobre orglje mnogo stanejo, a so zato trajne. Mojstri-skazi Vam pa za malo denarja slabe orglje napravijo, koje že čez leto in dan po novih kličejo! —r—

Gospodarske stvari.

Zoper peronosporo.

Drugo škropljenje gorice zoper peronosporo je na času. Za to pa se pripravi zmes iz 100 litrov vode, ½ kg. čiste galice in 2 kg. gašenega apna. Bakreni vitrijol ali galica se raztopi v škafu vode, apno pa se prenapravi v apneno mleko s tem, da se priliva vode, poprej pa se mora apno presejati, da ne ostane v njem peska in druge nesnage, sicer trpi škropilnica in je delo sploh težavniše. Vse to se potem zmeša in dobro premeša vselej, predno se nalije škropilnica.

Škropiti se ne sme v času, ko je listje mokro, torej ne v rosi in ne hitro po dežji. Nasproti pa se

sme škropiti ves dan, tudi v solnci, vendar se mora škropiti na drobne kapljice in kolikor je mogoče, vsaki listič. Za drugo škropljenje je treba na eden oral gorice po 400 litrov in če je treba se škropiti v tretje, po 500 litrov zmesi. Vsakokrat pa se mora škropilnica potem dobro izumiti, da ne ostane v njej kaj zmesi.

Korist škropljenja pa je ta-le: Listje ne ovne pred časom in zato lahko opravlja svojo službo do pozne jeseni pri trsji. Tako dozori lepo, kakor grozdje, tako tudi les trsov. S tem pa se doseže, da tudi zima ne škoduje trsju in spomladi imamo zdrave trte — upanje, da bode v jeseni kaj trgati na njih.

Kako naj skrbimo za čistost kože pri konjih, posebno pri žrebetih?

Dasiravno je obče znano, kako važna da je koža za ves živalski organizem, vendar se še vse premalo skrbi za nje čistost in čilost. Toda to zanemarjenje se hudo maščuje, zakaj koža ni le izvrstna odeja za notranje rahleje živalske organe, marveč po veliki množici mišic in živcev upliva ona tudi na prebavljanje in posebno dihanje. Dihanje se ne vrši le s plučami, kakor bi menda kdo mislil, temveč velik del dihanja prevzame koža, ki s svojimi mnogobrojnimi luknjicami iz zraka sprejema kislec, a ravno po istem potu oddaja ogljenčevo kislino iz notranjega telesa. A recimo, da so se te ravno imenovane luknjice kakor koli zadelale, tedaj se koža pri dihanju ne udeležuje in prepušča to veleimenitno opravilo edinim plučem. Ako mora tako zanemarjeno živinče — govorimo pa posebno o žrebetih — razun tega bivati v zaduhlem hlevu, tedaj tudi pluća ne morejo oskrbovati dihanja in kaj je naravneje, kakor da uboga žival postane mršava in medla in se ve, da tudi ne more onega dela opravljati, katero se zahteva od čilih konj.

Navadno se pravi, da se že na dlaki vsake živali spozna, koliko da je zdrava. To je čisto prav, in vendar se tolikokrat greši proti temu reku, saj smo že po gostem videli, kako ljudje konje celo zimo v zaduhle, tesne hleve tlačijo, kako jih pustijo v blatu in gnojšnici, meneč, da jim tako ohranijo potrebne toplote, o kateri trdijo, da žrebetom jáko ugaja in stori, da debela postanejo. V gnojšnici pa jih pustijo za to, naj bi jim ta gnojšnica mrčes odpravila. Kakšni čut pač mora pri takem pogledu prevladati umnega konjerejca! Le kadar se je že preveč blata nasadlo na kožo, sprevidijo taki ljudje, da bi bilo menda vendar dobro ga odstraniti. A kako nepraktično, da celo krivo se tu ravna! Ubogo živinče drgnejo z ostrim gladnikom, ki kožo draži in poškoduje in posledica takemu ravnanju je, da se zlo le še povekša.

Se ve, da konjem na paši ali na polji pri delu čisti že deloma veter, deloma dež in solnce kožo in je torej ni neobhodno treba še posebej oskrbovati; vendar pa tudi tukaj ne bi škodovalo nekoliko več skrbljivosti. Kaj druga je pri žrebetih, ki so navadno v hlevu in jim je torej treba kožo bodi-si s slamo, bodi-si z lesno Paveljo drgniti in jo vzlasti tudi mrčesa varovati. Pred vsem pa bodi ležišče suho in mehko, da se konji ne onesnažijo, pač pa si dovolje počinejo. Slednjic še omenimo, da je kaj koristno konje v poletni vročini kopati, tako se jim osnaža koža, in celi organizem se čudno pokrepča.

Sejmovi. Dne 22. julija v Ivniku, pri Sv. Heleni (župnije Šmarijske) in v Mariboru. Dne 25. julija v Lipnici, v Žitalah, na Valci, Slov. Bistrici in v Žalci. Dne 26. julija v Framu, in v Laškem trgu. Dne 30. julija v Kostrevnici in v Poličanah.